

1 sierpnia 1944

Wybuch Powstania Warszawskiego

Nie złamie wolnych żadna klęska,
Nie strwoży śmiałych żaden trud –
Pójdziemy razem do zwycięstwa,
Gdy ramię w ramię stanie lud.

Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój,
Za każdy kamień Twój, Stolico, damy krew!
Warszawskie dzieci, pójdziemy w bój,
Gdy padnie rozkaz Twój, poniesiem wrogom gniew!

Powisłe, Wola i Mokotów,
Ulica każda, każdy dom –
Gdy padnie pierwszy strzał, bądź gotów,
Jak w rękę Boga złoty grom!

Stanisław Ryszard Dobrowolski, 1944 r.

W Warszawie o godzinie „W” (17.00) oddziały Armii Krajowej rozpoczęły powstanie przeciwko niemieckiemu okupantowi, w obliczu napierających od wschodu wojsk sowieckich. Do walki przystąpiło około 600 plutonów AK, liczących ok. 40000 żołnierzy.

Decyzję o wybuchu powstania podjął poprzedniego dnia Komendant Główny AK gen. Tadeusz „Bór” Komorowski, po konsultacji z Delegatem Rządu RP na Kraj Janem St. Jankowskim, Szefem Sztabu KG AK gen. Tadeuszem Pełczyńskim, szefem operacji gen. Leopoldem Okulickim oraz komendantem Okręgu Warszawa AK płk. Antonim „Monterem” Chruścielem.

Polacy!

Oddawna oczekiwana godzina wybiła. Oddziały Armii Krajowej walczą z najeźdźcą niemieckim we wszystkich punktach Okręgu Stołecznego.

Wzywam ludność Okręgu Stołecznego do zachowania spokoju i zimnej krwi we współdziałaniu z walczącymi oddziałami i równocześnie zarządzam:

1) Poległych zarówno Polaków jak i Niemców, po rozpoznaniu, grzebać prowizorycznie – dokumenty zaś przechować i na żądanie zgłosić.

2) Wszelkie samosądy są zakazane.

3) Wrogowie Narodu Polskiego Niemcy i Volksdeutsche, będą ukarani z całą surowością prawa przez właściwe sądy. Tymczasem należy ich unieszkodliwić, zatrzymując w zamknięciu do dyspozycji ujawniających się władz bezpieczeństwa.

4) Mienie władz i obywateli niemieckich należy zabezpieczyć protokularnie w każdym domu.

Za należyte wykonanie powyższego, jak również za ład i porządek w poszczególnych domach są odpowiedzialne lokalne organy OPL i Straży Porządkowej.

W imieniu
OKR. DELEGATA RZĄDU
NA M. STOŁECZNE WARSZAWĘ
KOMISARZ CYWILNY

KOMENDANT OKR. STOŁECZNEGO
ARMII KRAJOWEJ

Warszawa, dn. 1 sierpnia 1944 r.

Pierwsza odezwa władz powstańczych do ludności Warszawy,
rozplakatowana na murach stolicy 1 sierpnia 1944 r.

Patrol plutonu „Agaton” w drodze do Śródmieścia
w pierwszych dniach sierpnia 1944 r.
Na czele patrolu por. Stanisław Jankowski „Agaton”.

Żołnierze z kompanii harcerek batalionu „Gustaw”
po przejściu kanałami ze Starego Miasta do Śródmieścia, ok. 2 września 1944 r.